

Кушал. І.М., Присяжний С.В.

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена визначенню місця та ролі місцевого оподаткування як складової частини податкової системи України, розкриває та аналізує сучасні вади управління місцевим оподаткуванням, та зміни податкового законодавства, пропонує шляхи вирішення основних податкових проблем у регіонах. У статті розглянуті праці провідних вітчизняних вчених які займалися цим питанням, а також досліджений світовий досвід у питаннях організації ефективної системи місцевого оподаткування та злагодженої роботи усіх її структурних елементів.

Ключові слова: місцеві податки, місцева влада, економічна ефективність, податкове регулювання, податкова політика, податковий контроль

Актуальність. Сьогодні в Україні місцеві податки і збори є одним з головних економічних інструментів державного регулювання та дієвим джерелом доходів місцевих бюджетів. Прийняття у 2010 р. Податкового кодексу розпочало реорганізацію системи місцевого оподаткування та внесення змін до переліку місцевих податків і зборів. Призвело до докорінної зміни даної складової доходів місцевих бюджетів, а саме : ліквідовано неефективні місцеві податки та збори, що складали 2-3% доходів місцевих бюджетів (комунальний податок, податок з реклами, ринковий збір, збір за надання дозволу на розміщення об'єктів торгівлі, та інші), й запроваджено нові – податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, єдиний податок, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Прийняття Податкового кодексу стало суттєвим кроком вперед у процесі розвитку системи місцевого оподаткування в Україні. Однак, діюча на сьогодні в країні система місцевого оподаткування не відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування [3]: залежність місцевого самоврядування і його повноважень від суверенної державної влади, самостійність і незалежність органів місцевого самоврядування в межах власної компетенції, оптимальної децентралізації і реальної керованості території, обсяг повноважень органом місцевого самоврядування і підстави їх обмеження і скасування, можливість передачі державних та інших повноважень на місцевий рівень з допомогою реалізації принципу єдності місцевих і державних інтересів. Зокрема, серйозною проблемою є те, що законодавчо закріплені місцеві податки і збори та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, а отже, не виконують стимулюючої функції. Такі вади негативно позначаються на дотриманні принципів єдності, повноти, достовірності, гласності, наочності бюджетного устрою країни в цілому, що закріплені в Бюджетному кодексі України [2].

Аналіз дослідження проблемних аспектів оподаткування місцевими податками і зборами, а також пошук перспективних напрямів посилення і фінансового і водночас, стимулюючого значення набуває особливої актуальності в умовах розвитку сучасних трансформаційних процесів, пов'язаних з зміцненням в Україні ринкової моделі господарювання.

Питанням організації раціональної системи місцевого оподаткування присвячено багато праць зарубіжних і вітчизняних вчених, а саме: Ю. Бартчука [4], О. Величка [5], І. Луніна [6], Г. Надьон [7], В. Найдюнова [8], М. Садовенка [9], С. Слухая [10] та інші. Але, залишається невирішеним питання гармонійного та раціонального поєднання функцій податків на рівні місцевого оподаткування у сучасних умовах реформування та стратегічного розвитку податкової системи України.

Все вище зазначене обумовило мету дослідження, а саме: аналіз діючої системи місцевого оподаткування, визначення основних її недоліків та можливих напрямів удосконалення в умовах зміцнення та розвитку ринкової економіки в Україні.

Виклад основного матеріалу. В ринкових умовах інститут місцевого самоврядування значною мірою має ґрунтуватися на принципах самофінансування та створенні умов для фінансової незалежності, основою якої становлять кошти місцевих бюджетів. Сучасна бюджетна практика в Україні передбачає формування дохідної частини місцевих бюджетів в основному за рахунок загальнодержавних податків і бюджетних трансфертів (дотацій і субвенцій), а місцеві податки та збори, як власне джерело бюджетів місцевого самоврядування, становлять лише 2-3%.

Як свідчить зарубіжний досвід державотворення в ринкових економічних системах підтверджує, що міцне місцеве самоврядування неможливе без відповідного матеріального та фінансового підґрунтя. У багатьох країнах [5, с.120-123] основу фінансової незалежності місцевої влади становлять місцеві податки, кількість яких досить значна.

До складу місцевих належать такі податки, які в Україні є загальнодержавними (податок на прибуток підприємств, податок на доходи громадян, майнові податки, місцеві акцизи). Великий перелік місцевих податків і зборів, віднесення до них не лише дрібних і другорядних, а й великих за обсягами надходжень прямих, непрямих і майнових податків зумовлює досить високу їхню фінансову роль, перетворює місцеві податки і збори в одне з основних джерел доходів місцевих бюджетів розвинутих ринкових країн.

З огляду на це, вітчизняна система місцевого оподаткування в Україні потребує реформування з врахуванням позитивного зарубіжного досвіду, що дозволить зміцнити позиції місцевого самоврядування.

Дослідження останніх публікацій та сучасна практика місцевого оподаткування в Україні дозволить виявити такі суттєві вади:

- незначна фінансова роль місцевих податків і зборів і, як наслідок, низька їх питома вага в доходах місцевих бюджетів, у валовому внутрішньому продукті;
- невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами;
- відсутність самостійних прав у органів місцевого самоврядування щодо запровадження на своїй території власних податків і зборів;
- незацікавленість місцевих властей у додатковому залученні коштів від справляння місцевих податків і зборів;
- відсутність взаємозалежності між рівнем суспільних послуг, які надаються на певній території, із податковим потенціалом населення;
- зволікання із запровадженням суто місцевого податку - на нерухоме майно від'ємне від земельної ділянки;
- нерозвиненість податків, які відображають політику, місцевих властей (екологічні податки, плата за певні послуги місцевих органів влади).

Теоретичне дослідження вад сучасного місцевого оподаткування в Україні дозволило окреслити певні напрями його реформування (рис.1)

Рис 1. Напрями реформування системи місцевого оподаткування в Україні

Реформування системи місцевого оподаткування в Україні, треба розпочати зі змінення ставлення до місцевих податків і зборів, не розглядати їх як другорядні податки в складі системи оподаткування, суттєво, підняти їхнє значення та роль у формуванні фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Такий підхід дозволить лише при здійсненні перегляду складу місцевих податків і зборів, до яких повинні належати деякі загальнодержавні податки з тих, що традиційно надходять до місцевих бюджетів: податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств комунальної форми власності, плата за землю, податок, ресурсні платежі, екологічний податок.

Наступні напрями реформування системи місцевого оподаткування передбачає включення до переліку місцевих податків і зборів такі, що є найпридатнішими для місцевого оподаткування з врахуванням позитивного світового досвіду. Податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток і податок на нерухомість від'ємне від земельної ділянки, що дозволить встановити залежність між обсягами місцевих

бюджетів і результатами господарювання підприємств, кількістю створених робочих місць, рівнем оплати праці працівників, ступенем розвинутої ринку нерухомості, становище змусить органи місцевого самоврядування активніше вирішувати проблеми зайнятості, створювати сприятливі умови для розвитку підприємництва, зокрема середнього та малого бізнесу, адже успішне вирішення цих питань безпосередньо впливатиме на розміри доходів місцевих бюджетів [10, с. 15].

Впровадження даного заходу перетворить місцеві податки та збори у надійний інструмент регулювання економічного розвитку територій, вирішення різнопланових проблем, зменшення соціальної напруги.

Реформування місцевих податків і зборів у напрямку посилення їхнього фінансового значення повинно передбачати не лише віднесення до їхнього складу деяких загальнодержавних податків, а й розширення переліку тих місцевих податків, які є платою за певні місцеві послуги і відбивають політику місцевої влади. Другий напрям реформування системи місцевого оподаткування має передбачати запровадження податків із цільовим використанням одержаних коштів: збори на прибирання та освітлення вулиць, за збирання сміття, впорядкування парків, зон відпочинку, кладовищ, що зробить прозорою видаткову частину місцевого бюджету, і таким чином підвищить рівень податкової культури.

За умов загрозливої екологічної ситуації в Україні корисними стануть місцеві екологічні податки, які доцільно стягувати у вигляді штрафів за забруднення повітря, водоймищ, лісів та інших природних ресурсів, захоронення й утилізацію шкідливих відходів тощо. Такі податки можуть стати дієвим інструментом у справі збереження та охорони довкілля і покращення екологічної ситуації в регіоні та країні в цілому.

При розширенні переліку місцевих податків і зборів необхідно враховувати вигідне територіальне розташування населених пунктів, сприятливі природно-кліматичні фактори, наявність і використання корисних копалин та інші чинники що впливають на рівень економічного та соціального розвитку територіальних громад, насиченість об'єктами соціальної та побутової інфраструктур, ступінь, задоволення суспільних потреб населення регіонів. Склалося становище, за якого «багаті» природними ресурсами території знаходяться у жалюгідному стані, потерпають від нестачі електроенергії, відсутності газопостачання, комфортабельних шляхів сполучення; місцеві органи влади не мають коштів для утримання в належному стані вулиць, паркових зон, місць відпочинку, тощо.

Встановити залежність між об'єктивними факторами сприятливого природного та територіального розташування населених пунктів і рівнем добробуту територіальних громад дозволить впровадження особливих місцевих податків чи зборів, які доцільно стягувати з суб'єктів господарювання, що здійснюють промислове споживання цих благ з метою отримання економічної вигоди. Так, в процесі видобутку та вивезення корисних копалин споживачі завдають певної шкоди довкіллю, забруднюють його, користуються шляхами сполучення, що призводить до передчасного їхнього зносу, тому, території таких населених пунктів доцільно запроваджувати спеціальні місцеві податки та збори з користувачів природних багатств, а кошти спрямовувати на охорону довкілля, відновлення спожитих природних благ, створення необхідних умов для життєдіяльності населення регіону [4, с. 82-84].

Поряд із підвищенням ролі власних дохідних джерел у формуванні місцевих бюджетів, не менш важливою проблемою є вдосконалення процесу надання регулюючих доходів з Державного бюджету України. Сьогодні механізм бюджетного регулювання передбачає зарахування до доходів місцевих бюджетів частини від надходжень загальнодержавних податків та обов'язкових платежів, що справляються на території місцевого самоврядування, а перелік регулюючих доходів і розміри відрахувань встановлюються щорічним законом про Державний бюджет України.

Зміцненням позицій місцевого самоврядування, ознакою їхньої фінансової самостійності стало б надання органам місцевого самоврядування права встановлювати у законодавчо визначених максимальних межах надбавки до загальнодержавних податків і зборів, звичайно, при загальному зменшенні базової ставки оподаткування.

Наступним напрямом реформування системи місцевого оподаткування є утворення в складі бюджетів територіальних громад спеціального фонду підтримки бідних, до якого спрямовуються кошти від встановлених надбавок до загальнодержавних податків і обов'язкових платежів.

Одним з можливих напрямків розширення переліку місцевих податків і зборів є запровадження місцевих акцизів, наприклад на тютюнові та алкогольні вироби; повернення до використання податку з продажу імпортованих товарів. Крім фінансової функції, податок з продажу імпортованих товарів виконував би ще й протекціоністську, а місцеві акцизи на алкоголь і тютюн обмежували б споживання шкідливих для здоров'я людини товарів.

Особливого значення в умовах становлення інституту місцевого самоврядування набуває питання щодо прав місцевих властей в галузі місцевого оподаткування. Європейською хартією місцевого самоврядування [3] зазначено, що органи місцевої влади мають повноваження визначати розміри місцевих податків і зборів згідно з чинним законодавством. Податковим кодексом України [1] передбачається перелік місцевих податків і зборів та їхні максимальні ставки, а органи місцевого самоврядування встановлюють конкретні ставки цих податків на своїй території в межах визначених максимальних розмірів.

У вітчизняній економічній літературі [6, 14-19] неодноразово висловлювалися пропозиції щодо необхідності надання органам місцевого самоврядування права запроваджувати на своїй території власні податки та збори. Як аргумент, висувається теза про те, що на місцях завжди є свої особливі об'єкти

оподаткування, які можуть відчутно поповнити доходи місцевих бюджетів, отже, дадуть змогу спрямувати додаткові кошти на вирішення економічних і соціальних проблем регіонів.

Ця точка зору є доречною, однак за умови тривалого спаду виробництва, досить високого податкового тягаря, гострого дефіциту фінансових ресурсів в Україні, надання місцевій владі повної самостійності у сфері місцевого оподаткування може мати непередбачувані наслідки. Тому на етапі подальшого становлення місцевого самоврядування в Україні, коли можливості місцевої влади щодо залучення альтернативних податкових доходів обмежені й немає для цього належного досвіду, держава повинна залишити за собою право здійснювати загальний контроль і визначати граничні межі місцевого оподаткування [7, с. 29].

Запропоновані напрями реформування місцевого оподаткування України забезпечить фінансову самостійність - важливу передумову фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Можливість вибору форм і ставок оподаткування робить місцеву владу підзвітною та підконтрольною у своїй діяльності. Якщо всі питання місцевого оподаткування регламентує держава, то й усі недоліки, пов'язані зі справами місцевих податків і зборів, автоматично перекладаються на її плечі. Крім того, формування дохідної частини місцевих бюджетів визначає обсяги та напрями використання одержаних коштів. Отже, беручи на себе відповідальність за формування в усіх деталях доходів місцевих бюджетів, держава тим самим значною мірою бере на себе відповідальність за витрачання коштів. Якщо ж місцеві органи влади одержать певну свободу у сфері місцевого оподаткування, то саме на них буде покладена відповідальність за напрями та ефективність витрачання коштів від запроваджених податків.

Так, місцеві органи влади в багатьох країнах (США, Франції, Італії) наділені правом самостійно встановлювати місцеві податки та збори, що самостійність може виявлятися у різних, найприйнятніших для конкретних умов кожної країни формах, відповідати державному устрою (федеральна чи унітарна держава) та розподілу повноважень між центральним урядом і місцевим самоврядуванням слід зазначити, що відповідно до сучасних економічних реалій в Україні органи місцевої влади можуть мати певні права при визначенні механізму справляння місцевих податків та зборів [5, с.120-123]. Самостійність місцевої влади обмежується з боку держави:

- встановлення обов'язкових місцевих податків і зборів. Так, найважливішими місцевими податками на нерухоме майно обов'язковий для запровадження місцевими органами самоврядування таких країн, як Франція, Фінляндія, Італія, Іспанія, Туреччина, Австрія, Данія; місцеві податки на доходи фізичних осіб у Данії, Фінляндії, Норвегії, Швеції; на домогосподарства - у Франції, Португалії; на торгівлю - в Австрії, Албанії, Італії, Іспанії, Люксембурзі; на компанії - в Австрії, Фінляндії, Італії, Іспанії;

- визначення ставок деяких місцевих податків і зборів центральним урядом. Ставки місцевого податку на нерухомість визначаються центральними органами влади у Туреччині, Словаччині, Болгарії, Албанії; на доходи фізичних осіб - у Болгарії та Латвії; на торгівлю - в Албанії; на компанії - у Фінляндії;

- встановлення граничних ставок місцевих податків і зборів або надбавок до загальнодержавних податків, в межах яких місцеві органи влади самостійно визначають ставку оподаткування. Така практика застосовується щодо місцевих податків на нерухомість в Австрії, Данії, Фінляндії, Франції, Іспанії та інших країнах; податку на доходи фізичних осіб - у Норвегії, Естонії; податку на торгівлю - в Австрії, Іспанії, Естонії, Угорщині; податку на домогосподарства - у Франції, Угорщині, Португалії; на компанії - в Австрії, Франції, Іспанії, Угорщині.

Слід пам'ятати, що обмеження фінансової самостійності місцевої влади стосуватись не всіх місцевих податків, а лише тих, що здійснюють макроекономічний вплив та визначають ефективність і справедливість системи оподаткування загалом.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можна дійти висновку, що діюча на сьогодні в Україні система місцевого оподаткування, як і податкова система країни в цілому, потребує постійного удосконалення, що є наслідком наступних вимог до неї: забезпечення фінансовими ресурсами потреби органів місцевого самоврядування; служити інструментом місцевої соціально-економічної політики, спрямованої на виконання завдань збалансованості економіки та розвитку регіонів.

Існування місцевих податків і зборів забезпечує, в першу чергу, задоволення інтересів територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою. Таким чином, метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їх завдань і функцій, що перебувають у їх самостійному розпорядженні і концентруються у відповідних бюджетах.

В значній мірі неефективність системи місцевого оподаткування в Україні спричинена недосконалою системою адміністрування цих податків, саме унаслідок цієї проблеми, навіть, при закріпленні достатнього кола платників податків і раціональної ставки податку, місцеві бюджети недоотримують значні кошти. Як наслідок, пошук шляхів збільшення обсягу місцевих податків і зборів повинен йти не лише в напрямку простого збільшення платників податків та розширення бази оподаткування, а й у напрямку вибору таких податків і встановлення таких платників, які б забезпечували невеликі адміністративні витрати та ефективний податковий контроль при достатньому обсязі надходжень, що надасть можливість створити надійне джерело дохідної частини місцевих бюджетів.

Дотримання цих вимог є запорукою створення міцної, стабільної системи місцевого оподаткування в Україні, яка сприятиме ефективній реалізації регіональної соціально-економічної політики та забезпечить фінансову стійкість регіонів.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №13-14, №15-16, №17. – Ст. 112.
2. Бюджетний кодекс України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51. – Ст.572
3. Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 року) Хартію ратифіковано Законом N 452/97-ВР (452/97-ВР) від 15.07.1997 року.
4. Бартчук Ю. А. Шляхи реформування системи місцевого оподаткування в Україні / Ю. А. Бартчук // Актуальні проблеми державного управління в системі соціального та економічного розвитку українського суспільства : [Збірник наукових праць] / – 2011. – №1(4). – С. 82–84.
5. Величко О. І. Іноземний досвід реформування податкової системи / О. І. Величко, І. В. Дмитренко // Економіст. – 2009. – №7. – С. 120–123.
6. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – №9. – С. 14–19.
7. Надьон Г. О. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Г. О. Надьон, М. С. Харківський // Часопис економічних реформ. – 2010. – №3. – С. 28–33.
8. Найдюнов В. Г. Про реформування податкової системи / В. Г. Найдюнов, О. Р. Махмудов // Економіка України. – 2010. – №1. – С. 78–83.
9. Садовенко М. М. Реформування місцевого оподаткування в контексті Податкового кодексу України / М.М. Садовенко, // [Електронний ресурс] – [Режим доступу] :http://www.economy-confer.com.ua/full_article/950/.
10. Слухай С. В. Формування доходів місцевих бюджетів у контексті трансформації податкової системи / С. В. Слухай, Н. Я. Здерка // Фінанси України. – 2006. – №5. – С. 12–20.

References

1. Podatkovij kodeks Ukraïni vid 02.12.2010 r. №2755-VI // Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni. – 2011. – №13-14, №15-16, №17. – St. 112.
2. Bjudzhetnij kodeks Ukraïni Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni (VVR), 2010, № 50-51. – St.572
3. Ėvropejs'ka hartija misceвого samovrjaduvannja (Strasburg, 15 zhovtnja 1985 roku) Hartiju ratifikovano Zakonom N 452/97-VR (452/97-VR) від 15.07.1997 roku.
4. Bartchuk Ju. A. Shljahi reformuvannja sistemi misceвого opodatkuvannja v Ukraïni / Ju. A. Bartchuk // Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja v sistemi social'nogo ta ekonomichnogo rozvitku ukraïns'kogo suspil'stva : [Zbirnik naukovih prac'] / – 2011. – №1(4). – S. 82–84.
5. Velichko O. I. Inozemnij dosvid reformuvannja podatkovoiï sistemi / O. I. Velichko, I. V. Dmitrenko // Ekonomist. – 2009. – №7. – S. 120–123.
6. Lunina I. O. Formuvannja miscevih bjudzhetiv na osnovi principu ekvivalentnosti: shljah do effektivnoï bjudzhetnoiï sistemi Ukraïni / I. O. Lunina // Finansï Ukraïni. – 2010. – №9. – S. 14–19.
7. Nad'on G. O. Perspektivi rozvitku sistemi misceвого opodatkuvannja v Ukraïni z urahuvannjam zarubizhnogo dosvidu / G. O. Nad'on, M. S. Harkivs'kij // Chasopis ekonomichnih reform. – 2010. – №3. – S. 28–33.
8. Najd'onov V. G. Pro reformuvannja podatkovoiï sistemi / V. G. Najd'onov, O. R. Mahmudov // Ekonomika Ukraïni. – 2010. – №1. – S. 78–83.
9. Sadovenko M. M. Reformuvannja misceвого opodatkuvannja v konteksti Podatkovogo kodeksu Ukraïni / M.M. Sadovenko, // [Elektronnij resurs] – [Rezhim dostup] :http://www.economy-confer.com.ua/full_article/950/.
10. Sluhaj S. V. Formuvannja dohodiv miscevih bjudzhetiv u konteksti transformacii podatkovoiï sistemi / S. V. Sluhaj, N. Ja. Zderka // Finansï Ukraïni. – 2006. – №5. – S. 12–20.

Статья посвящена определению места и роли местного налогообложения как составной части налоговой системы Украины, раскрывает и анализирует современные недостатки управления местным налогообложением, и изменения налогового законодательства, предлагает пути решения основных налоговых проблем в регионах. В статье рассмотрены труды ведущих отечественных ученых занимавшихся этим вопросом, а также исследован мировой опыт в организации эффективной системы местного налогообложения и слаженной работы всех ее структурных элементов.

Ключевые слова: местные налоги, местные власти, экономическая эффективность, налоговое регулирование, налоговая политика, налоговый контроль

This article is devoted to the place and role of local taxation as part of the tax system in Ukraine, reveals and analyzes the shortcomings of modern management of local taxation, and changes in tax laws provide a solution to key tax issues in the regions. The article describes the work of leading local scientists involved in this matter, and studied international experience in the organization of an effective system of local taxation and teamwork of all its structural elements.

Keywords: local taxes, local authorities, economic efficiency, tax regulations, tax policy, tax control

Кушал І.М. - доцент кафедри „Оподаткування”, ЧНУ ім. В.Даля.

Присяжний С.В. – студент ЧНУ ім.В.Даля.

Рецензент: Калінеску Т.В. д.е.н., професор ЧНУ ім. В.Даля

Directions of reform local taxation of Ukraine

This article is devoted to the place and role of local taxation as part of the tax system in Ukraine, reveals and analyzes the shortcomings of modern management of local taxation, and changes in tax laws provide a solution to key tax issues in the regions. The article describes the work of leading local scientists involved in this matter, and studied international experience in the organization of an effective system of local taxation and teamwork of all its structural elements.

Keywords: local taxes, local authorities, economic efficiency, tax regulations, tax policy, tax control

ISSUE: Today in Ukraine, local taxes and charges are one of the main instruments of state economic regulation and effective source of local budgets. The adoption in 2010 of the Tax Code began reorganizing the system of local taxation and amending the list of local taxes and fees. Led to a radical change in this part of revenues, namely eliminated inefficient local taxes and fees, which amounted to 2.3% of local budgets (municipal tax, advertisement tax, market fees, the fee for granting permission for retail , etc.), and introduced new ones - tax on real property other than land, flat tax, fees for certain types of business, the fee for parking vehicles and tourist tax.

The adoption of the Tax Code was a significant step forward in the development of local taxation in Ukraine. However, the current world system in the country local tax is not consistent with the principles of the Charter [3]: the dependence of local government and its powers of a sovereign government, autonomy and independence of local governments within their own jurisdiction, optimal decentralization and the actual handling area scope of authority of local governments and their limitations grounds and cancellation, the possibility of transferring government and other powers to the local level with the help of the principle of the unity of the local and state interests in particular, a major problem is that the legislated local taxes and fees and rates do not include real capacity taxpayers and, therefore, not perform catalytic functions. These defects have a negative impact on the observance of the principles of unity, completeness, reliability, transparency and clarity of the budget system of the country as a whole, embodied in the Budget Code of Ukraine. [2]

Analysis of the research problem areas of taxation by local taxes and fees, as well as search for promising areas and strengthen fiscal and stimulating at the same time the value of particular relevance in the development of modern transformational processes associated with the strengthening of Ukraine market economy model.

The issue of a rational system of local taxation dedicated many works of foreign and domestic scholars, namely Yu Bartchuk [4] A. Velichko [5] J. Lunin [6] G. Nadon [7] V. Naydenov [8] M. Sadovenko [9] S. Listen [10] and others. However, the question remains harmonious and balanced combination of functions of taxes at the local taxation under current conditions and strategic reform of the tax system of Ukraine.

All the above-mentioned predetermined purpose of the study, namely the analysis of the current system of local taxation, the definition of its main shortcomings and possible areas of improvement in the strengthening and development of market economy in Ukraine.

The main material. In the market environment Institute of Local Government largely be based on the principles of self-financing and created the conditions for financial independence, which is the basis of local budgets. The current budgetary practice in Ukraine provides for the formation of local budget revenues mainly due to state taxes and intergovernmental transfers (grants and subsidies) and local taxes and fees, as a proper source of local budgets represent only 2-3%.

As the international experience of the state in market economies confirms that strong local self-government is impossible without adequate physical and financial background. In many countries [5, p.120-123] foundation of financial independence of local authorities are local taxes, the amount of which is quite significant.

The structure includes the following local taxes in Ukraine is a national (corporate income tax, personal income tax, property tax, local excise taxes). A variety of local taxes and fees, attributing them not only small and minor, but large in terms of direct, indirect and property taxes leads to their relatively high fiscal role, transforming local taxes and fees in one of the major revenue sources for local budgets developed market countries.

3 Therefore, the domestic system of local taxation in Ukraine needs reform, taking into account the positive foreign experience that will strengthen the position of local government.

Studies in recent publications and current practice of local taxation in Ukraine will reveal such significant drawbacks:

- Slight fiscal role of local taxes and fees and, as a consequence of their low share in local revenues, the gross domestic product;

- A small list of local taxes and fees compared to other countries;

- Lack independent rights of local governments to implement on their own territory taxes and fees;

- Lack of interest of local authorities in additional funding from local taxes and fees;

- Lack of interdependence between the level of public services provided in a particular area of tax potential of the population;

- Delays in the introduction of a purely local tax - on real estate negative of land;

- Lack of taxes reflect the policies of local authorities (environmental taxes, fees for services of local authorities).

Theoretical investigation of defects of contemporary local taxation in Ukraine outline some possible directions for its reform (Fig. 1)

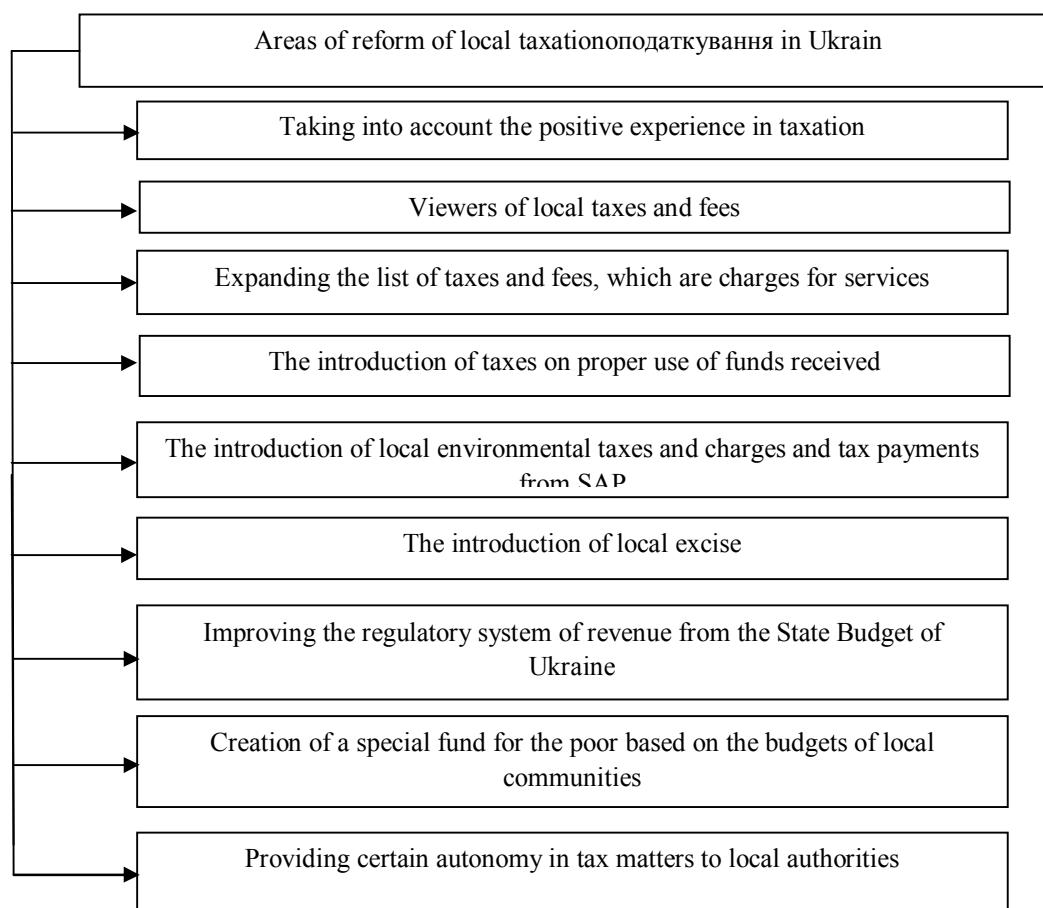

Figure 1. Areas of reform of local taxation in Ukraine

Reform of the system of local taxation in Ukraine, we must begin by changing attitudes towards local taxes and fees, they are considered as minor taxes within the tax system, essentially, to raise their value and role in shaping the financial resources of local governments. This approach will allow the implementation of a review of local taxes and fees, which must belong to some of the taxes of those who traditionally go to local budgets: a tax on personal income, corporate income tax communal ownership, land tax, tax, Resource fees, environmental tax.

The following areas of reform of local taxation provides a listing of local taxes and charges are that are most suitable for local taxation, taking into account the positive world experience. The tax on personal income, income tax and property tax on land is negative, which will establish a relationship between the amount of local budgets and results of the enterprise, the number of jobs created, the level of remuneration of employees, degree rozvynutosti real estate market situation will cause local governments are actively to solve the employment problem, create favorable conditions for business development, including SMEs, because the successful resolution of these issues directly affect the size of local budgets [10, p. 15].

Implementation of this measure will transform local taxes and fees in a reliable instrument for regulating economic environment, solve diverse problems, reducing social tensions.

Reform of local taxes and fees in strengthening their fiscal value should include not only the assignment to them of certain national taxes, but also expand the list of local taxes, which are the fees for local services and policies reflect the local authorities. The second reform of local taxation should include the introduction of taxes on the proper use of funds obtained: charges for cleaning and street lighting for garbage collection, landscaping parks, recreation areas, cemeteries, making transparent expenditure of local government, and thus increase the level of tax culture .

Given the impending ecological situation in Ukraine will benefit local environmental taxes should be charged fines for polluting the air, water, forests and other natural resources, disposal and recycling of hazardous waste, etc.. These taxes can be an effective tool for the preservation and protection of the environment and improve the environmental situation in the region and the country as a whole.

While expanding list of local taxes and fees must be considered advantageous geographical location of settlements, favorable climatic factors, the availability and use of natural resources and other factors that influence the level of economic and social development of local communities, the saturation of the social and domestic infrastructure, the degree of , the satisfaction of social needs in the region. The situation in which "the rich" natural resource area are in

poor condition, suffering from a lack of electricity, no gas, comfortable routes, local authorities can not afford to maintain in good condition the streets, park areas, recreational facilities, and so on.

Establish the relationship between the objective factors favorable natural and spatial location of settlements and standard of living of local communities will implement special local taxes or duties which are appropriate to charge businesses engaged in industrial consumption of these goods in order to obtain economic benefits. For example, in the production and export of minerals consumers causes harm the environment, polluting it, using means of communication, which leads to premature wear them, because the territory of such settlements should establish special local taxes and user fees of natural resources, and to direct funds for environmental protection, restoration of natural goods consumed, creating the necessary conditions for the life of the region [4, p. 82-84].

Along with the increased role of own revenue sources in the formation of local budgets, it is equally important issue is to improve the delivery of regulatory income from the State Budget of Ukraine. Today, the Budget provides a mechanism to transfer part of local budget revenues from national taxes and duties levied in local government, and for regulating the size of income and deductions are set annually by the State Budget of Ukraine.

Strengthening the position of local government, a sign of their financial independence would provide local governments the right to set statutory maximum of allowances to state taxes and fees, of course, for a total reduction of basic rate tax.

Another area of reform of local taxation is the formation within the budgets of local communities special fund for the poor, which channeled funds from established allowances to national taxes and duties.

One of the possible directions of extending the list of local taxes is the introduction of local excise taxes, such as tobacco and alcohol products, the return to the use of sales tax imported goods. In fiscal functions, sales tax imported goods would carry even protectionist, and local excise taxes on alcohol and tobacco consumption would restrict harmful to human health products.

Of particular importance in the context of the establishment of the Institute of Local Self-Government takes the issue of the rights of local authorities in the area of local taxation. European Charter of Local Self-Government [3] states that local authorities have the power to determine the amount of local taxes and fees in accordance with applicable law. Tax Code of Ukraine [1] provides a list of local taxes and their maximum rates, and local governments set specific rates of these taxes on their territory within the specified maximum size.

In domestic economic literature [6, p.14-19] have repeatedly expressed proposals for local governments impose on its own territory taxes and fees. The argument, put forward the thesis that the field is always its own special objects of taxation that can significantly supplement revenues, therefore, will make it possible to direct additional resources to address economic and social problems of the regions.

This view is relevant, but if prolonged recession, very high tax burden, the acute shortage of financial resources in Ukraine, providing full autonomy to local authorities in local taxation can have unpredictable consequences. Therefore, at the stage of further development of local government in Ukraine, where local authorities on the possibility of alternative tax revenues are limited and not have the experience, the state should retain the right to exercise overall control and define the limits of local taxation [7, p. 29].

Directions reforming local taxation Ukraine will provide fiscal autonomy - an important prerequisite for financial independence of local governments. Choice of shapes and tax rates make local government accountable and controlled in their activities. If all questions of local taxation regulating state, then all the disadvantages associated with the collection of local taxes and charges are automatically passed on to her shoulders. In addition, the formation of revenues of local budgets determines the amount and uses of funds received. Thus, taking responsibility for shaping in every detail revenues, the state thus largely responsible for spending. If local governments receive some freedom in local taxation, it is for them to be responsible for the direction and effectiveness of spending imposed taxes.

Thus, local governments in many countries (USA, France, Italy) have the right to set local taxes and fees that independence can manifest itself in different, most appropriate for the specific conditions of each country forms that meet government (federal or unitary state) and distribution powers between the central government and local governments should be noted that according to modern economic realities in Ukraine eat local government may have certain rights in determining the mechanism of local taxes and charges [5, p.120-123]. The autonomy of local authorities is limited by the state:

- Establishment of mandatory local taxes and fees. Thus, the most important local taxes on immovable property required for the implementation of local governments in countries such as France, Finland, Italy, Spain, Turkey, Austria, Denmark, local taxes on personal income of Denmark, Finland, Norway, Sweden, on households - in France, Portugal, on trade - in Albania, Austria, Italy, Spain, Luxembourg, the companies - in Austria, Finland, Italy and Spain;

- Bidding certain local taxes by the central government. Rates of local property tax determined by the central government in Turkey, Slovakia, Bulgaria, Albania, personal income - in Bulgaria, Latvia, on trade - in Albania in the company - in Finland;

- Establish maximum rates of local taxes and fees or allowances to national taxes, within which local authorities determine their own tax rate. This practice applies to local property taxes in Austria, of Denmark, Finland, France, Spain and other countries, the tax on personal income - in Norway, Estonia, taxes on trade - in Austria, Spain, Estonia, Hungary, the tax on households - France, Hungary, Portugal, at the company - in Austria, France, Spain and Hungary.

Note that the restriction of the fiscal autonomy of local authorities do not apply to all local taxes, but only those that carry macroeconomic impact and determine the effectiveness and fairness of the tax system as a whole.

Conclusions. Summarizing the results of the study, we can conclude that the current forecast for Ukraine's system of local taxation as the tax system as a whole, needs constant improvement resulting from these requirements for her support needs financial resources of local governments, a tool for local social and economic policies aimed at balancing the tasks of Economy and Regional Development.

The existence of local taxes provides, primarily, the interests of local communities, acting on behalf of local governments, since such payments are solely their financial base. Thus, to introduce local taxes and duties is to provide local authorities the means necessary to carry out their tasks and functions that are in their possession and self-focused in their respective budgets.

Much of the inefficiency of the system of local taxation in Ukraine caused by the imperfect system of tax administration, it is because of this problem, even when securing a sufficient range of taxpayers and rational tax rates, local budgets nedopoluchat heavily. As a result, finding ways to increase local taxes should not go only in the direction of simply increasing the taxpayers and broadening the tax base, but also in the direction of choice for such taxes and the establishment of taxpayers that would provide small administrative costs and effective tax management with sufficient the amount of revenue that will enable a reliable source of revenue for local budgets.

Compliance with these requirements is the key to building a solid, stable system of local taxation in Ukraine, which will contribute to the effective implementation of regional socio-economic policy and ensure financial stability regions.

References

1. Podatkovij kodeks Ukraïni vid 02.12.2010 r. №2755-VI // Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraïni. – 2011. – №13-14, №15-16, №17. – St. 112.
2. Bjudzhetnij kodeks Ukraïni Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraïni (VVR), 2010, № 50-51. – St.572
3. Ėvropejs'ka hartija misceвого samovrjaduvannja (Strasburg, 15 zhovtnja 1985 roku) Hartiju ratifikovano Zakonom N 452/97-VR (452/97-VR) vid 15.07.1997 roku.
4. Bartchuk Ju. A. Shljahi reformuvannja sistemi misceвого opodatkuvannja v Ukraïni / Ju. A. Bartchuk // Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja v sistemi social'nogo ta ekonomichnogo rozvitku ukraïns'kogo suspil'stva : [Zbirnik naukovih prac'] / – 2011. – №1(4). – S. 82–84.
5. Velichko O. I. Inozemnij dosvid reformuvannja podatkovoi sistemi / O. I. Velichko, I. V. Dmitrenko // Ekonomist. – 2009. – №7. – S. 120–123.
6. Lunina I. O. Formuvannja miscevih bjudzhetiv na osnovi principu ekvivalentnosti: shljah do efektivnoi bjudzhetnoi sistemi Ukraïni / I. O. Lunina // Finansi Ukraïni. – 2010. – №9. – S. 14–19.
7. Nad'on G. O. Perspektivi rozvitku sistemi misceвого opodatkuvannja v Ukraïni z urahuvannjam zarubizhnogo dosvidu / G. O. Nad'on, M. S. Harkivs'kij // Chasopis ekonomichnih reform. – 2010. – №3. – S. 28–33.
8. Najd'onov V. G. Pro reformuvannja podatkovoi sistemi / V. G. Najd'onov, O. R. Mahmudov // Ekonomika Ukraïni. – 2010. – №1. – S. 78–83.
9. Sadovenko M. M. Reformuvannja misceвого opodatkuvannja v konteksti Podatkovogo kodeksu Ukraïni / M.M. Sadovenko, // [Elektronnij resurs] – [Rezhim dostupu] :http://www.economy-confer.com.ua/full_article/950/.
10. Sluhaj S. V. Formuvannja dohodiv miscevih bjudzhetiv u konteksti transformacii podatkovoi sistemi / S. V. Sluhaj, N. Ja. Zderka // Finansi Ukraïni. – 2006. – №5. – S. 12–20.

Kushal I.M.- docent in „Taxation”, the East-Ukrainian Volodymyr Dahl National University

Prisjajhnyj S.V.- student of the East-Ukrainian Volodymyr Dahl National University

Reviewer: Calinescu T.V., doctor of economic sciences, professor